

GRAD OPATIJA

PRIJATELJ DJECE

7. SUSRET GRADOVA I OPĆINA PRIJATELJA DJECE

Tema: Dječja participacija

„Uloga „odraslih“ i društvene zajednice u unaprijeđenju sudjelovanja djece“.

- Opatija, 13. rujna 2013.

REZULTATI SWOT ANALIZE MODELA DJEČJE PARTICIPACIJE U GRADOVIMA I OPĆINAMA HRVATSKE

- Akcija od 1999.
- 40 *gradova i općina prijatelja djece* Hrvatske
- 28 osnovanih *dječjih vijeća* u Hrvatskoj od 1999. (Slavonski brod) (SDND, 2013.)
- Aktivnost *dječjih vijeća* sastavni dio *Nacionalnog plana aktivnosti za prava i potrebe djece od 2006. do 2013.* ali i u prijedlogu nove *Nacionalne strategije za prava i zaštitu djece RH za razdoblje 2013. do 2020.*

DJEČJA PARTICIPACIJA - MODELI

- **KOMPONENTE DJEČJE PARTICIPACIJE, UVJETI ZA UKLJUČENJE**

ADAPTIRANE HARTOVE LJESTVE PARTICIPACIJE

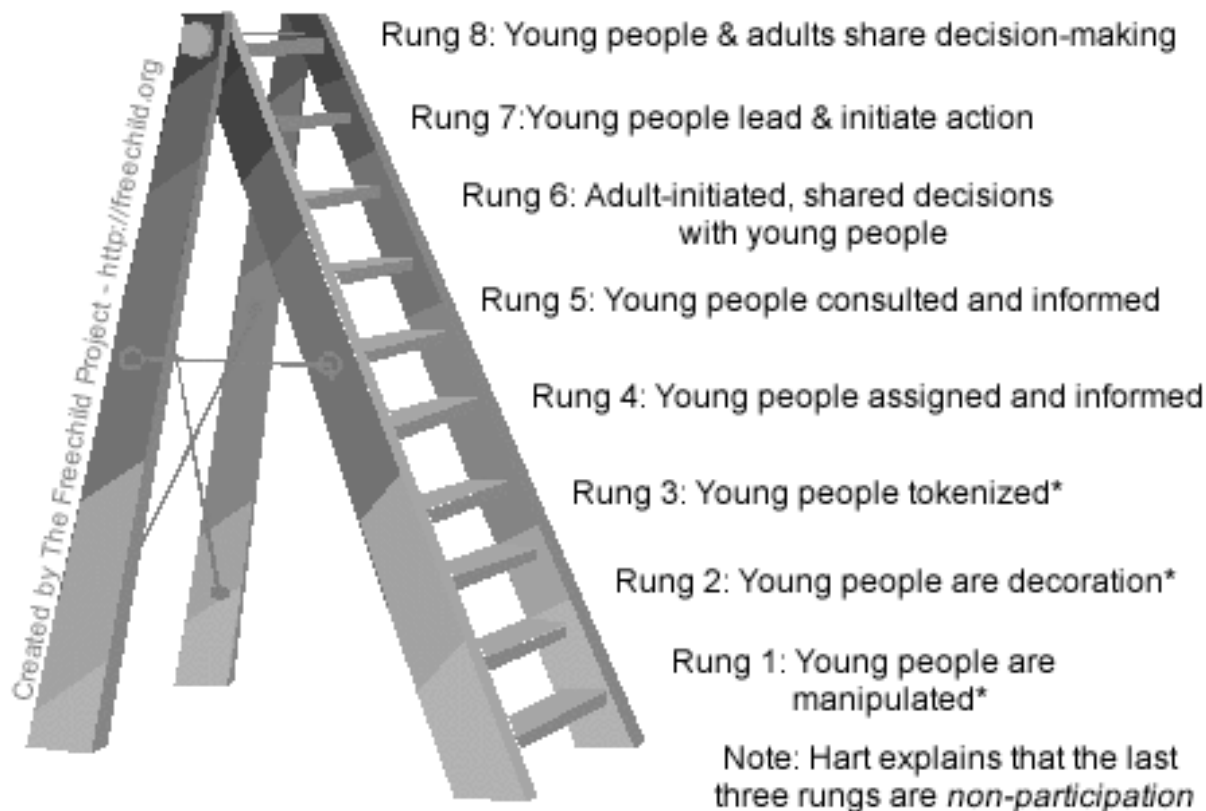

CILJEVI SUSRETA/RADIONICE

- 1. Unaprijediti položaj djece, u obitelji, vrtiću, školi, među vršnjacima, u svakodnevnom životu;
- 2. Unaprijediti dječje sudjelovanje;
- 3. Osnažiti i motivirati sve dionike koji mogu utjecati na osnaživanje djece i sudjelovanje djece u svakodnevnom životu, a posebno donositelje političkih odluka;
- 4. USPOSTAVITI NOVE MODELE DJEČJE PARTICIPACIJE, NAROČITO TAMO GDJE IH NEMA...PRIJEDLOZI ZA BUDUĆI RAD.

DJEČJA PARTICIPACIJA MODELI

Roger Hart's Ladder of Young People's Participation

Adapted from Hart, R. (1992). *Children's Participation from Tokenism to Citizenship*. Florence: UNICEF Innocenti Research Centre.

ZADACI, AKTIVNOSTI SUSRETA

- ◉ Analizirati postojeće “modele dječje participacije” u gradovima i općinama prijateljima djece (swot analiza);
- ◉ Usporediti postojeće modele (analiza);
- ◉ Unaprijediti postojeće stanje u gradovima/općinama prijateljima djece (prijedlozi za unaprijeđenje i radionica);
- ◉ **PODIJELITI ISKUSTVO S DRUGIMA KOJI JOŠ NISU IZGRADILI NIKAKAV MODEL..SVAKI GRAD/OPĆINA NEKA BUDE PRIMJER DRUGIMA..UČIMO JEDNI OD DRUGIH.**

ZADACI..1. ANALIZA POSTOJEĆEG STANJA

- ◉ Na 7. Susret prijavljeno 20 gradova i općina
- ◉ Podaci prikupljeni iz 15 gradova i općina
- ◉ Hvala na uloženom trudu!!!!
- ◉ Savezu Društava Naša djeca HR i Gradovima/Općinama: Čakovcu, Dubrovniku, Stubičkim Toplicama, Grubišnom Polju, Karlovcu, Koprivnici, Labinu, Pleternici, Prelogu, Zaboku, Puli, Velikoj Gorici, Varaždinu, Opatiji..

SHIER'S MODEL (2001)/HART'S LEDDER (1992) - METODA I ALATI PITAJMO SE, JESMO LI UČINILI DOVOLJNO DA OMOGUĆIMO DJECI DA SUDJELUJU? PROCIJENIMO NA LJESTVAMA OD 1 DO 10

- ◉ 5. “Djeca dijele moć i odgovornost za donošenje odluka!”
  - ◉ ....jesmo li spremi dijeliti moć koju mi odrasli imamo s djecom?
  - ◉ ...imamo li potrebne protokole, procedure i sredstva kojima ćemo to osigurati?
  - ◉ 1. ...10
- ◉ 4. “Djeca su uključena u donošenje odluka!” .....jesmo li spremni dozvoliti djeci da nam se pridruže u donošenju odluka?
  - ◉ ...imamo li potrebne protokole, procedure i sredstva kojima ćemo to osigurati?
  - ◉ 1..10

SHIER'S MODEL (2001)/HART'S LEDDER (1992) - METODA I ALATI

- 3. “Dječja mišljenja se uzimaju u obzir!”
- .....jesmo li spremni uzeti dječje poglede u obzir? ...imamo li potrebne protokole, procedure i sredstva kojima ćemo to osigurati?
- 1..10
- 2.”Djecu se podržava u izražavanju mišljenja!”
- ....jesmo li spremni podržati djecu da izraze svoje poglede?
- ...imamo li potrebne protokole, procedure i sredstva kojima ćemo to osigurati?
- 1...10
- 1. “Djecu se sluša!”
- . ...jesmo li spremni slušati djecu?
- ...imamo li potrebne protokole, procedure i sredstva kojima ćemo to osigurati? 1...10

3 GLAVNA PODRUČJA, DJELOVANJA - AKTIVNOSTI KOJE SE VEZUJU UZ DJEČJU PARTICIPACIJU (IZ SWOT ANALIZA)

- ⊙ **1. RAD DJEČJH VIJEĆA I DJEČIH FORUMA
KAO OBLIKA AKTIVNE DJEČJE PARTICIPACIJE**
- ⊙ **2. PODRUČJE PARTICIPACIJE DJECE I
ODRASLIH OPĆENITO**
- ⊙ **3. PROBLEMI KOJI PROIZLAZE
NEUSKLAĐENOSTI ZNAČENJA POJMOVNIH
KATEGORIJA - NEJASNOĆE OKO ZNAČENJA
DJEČJEG SUDJELOVANJA**

RAD DJEČJIH VIJEĆA PREDNOSTI/SNAGA

- ◉ Obilježja (SDND, 2013.):
- ◉ Broj djece u vijećima - od 6 do 29 (20);
- ◉ Dob djece do 9 do 15;
- ◉ Više djevojčica nego dječaka;
- ◉ Ne sudjeluju predstavnici nacionalnih manjina;
- ◉ Ne sudjeluju djeca s teškoćama;
- ◉ Sastaju se od 1 do 2 puta mjesečno ili svaka dva mjeseca..(svaki tjedan);

IZ SWOT ANALIZA...PREDNOSTI/SNAGE

- ⊙ **1. Dobra suradnja s Gradom/Općinom**
- ⊙ **stručna suradnja** - djelatnik, kordinator
- ⊙ **politička suradnja najvažniji preduvjet** - gradonačelnik/načelnik sujdeluje u radu;
- ⊙ **financijska** - podrška gradskog/općinskog vijeća;
- ⊙ **2. Društva Naša djeca nositelji aktivnosti i edukacija**, spona između grada/općine i djece.. ukoliko postoji aktivno DND;

IZ SWOT ANALIZA...PREDNOSTI/SNAGE DV

- ⊙ **3. Ukoliko postoje voditelji dječjih vijeća onda su dobro educirani - DND ključni dionik;**
- ⊙ Dječji forumi - dobra jezgra za unaprijeđenje rada dječjih vijeća;
- ⊙ **4. Ukoliko postoji dobra suradnja s ostalim dionicima (gradom/općinom) onda je i rad dječjih vijeća kvalitetniji - lakše i prohodno, zbog suradnika u gradu;**

IZ SWOT ANALIZA...PREDNOSTI/SNAGE

- **5. Ukoliko postoji kvalitetan rad vijeća, često je povezan s razvijenim civilnim sektorom - otvorenost, entuzijazam i potpora u zajedničkim projektima;**
- **6. U nekim sredinama veliki interes djece - povezano s dobro organiziranim dječjim forumima i DND...;**

RAD DJEČJIH VIJEĆA, D.FORUMA - NEDOSTACI, SLABOSTI

- ⊙ **1. Premalo djece obuhvaćeno** - često se participacija svodi na rad 10 do 20 vijećnika;
- ⊙ **2. Nezainteresiranost djece** - učenici su “preoterećeni” obavezama u školi pa se često ne žele prijaviti za izbore, ili se prijave pa onda ne sudjeluju;
- ⊙ Osim toga, negativna slika o „zastupnicima“ koja postoji u javnosti, jača predrasude druge djece o malim vijećnicima...

RAD DJEČJIH VIJEĆA, D.FORUMA - NEDOSTACI, SLABOSTI

- ◉ **3. Još uvijek dovoljno nerazvijeno širenje informacija, suradnja s drugim učenicima, mali vijećnici još uvijek ne komuniciraju i ne uključuju ostalu djecu koju predstavljaju, i to je najteži dio...;**
- ◉ ...ili ih razred ne prihvaća, ili imaju previše obaveza;
- ◉ ...ili im u školi ne daju prostora za rad s drugom djecom;
- ◉ ....druga djeca su pasivna pa se ne obraćaju i sl.
- ◉ **4. problemi neprihvaćenosti u školi - učitelji , nastavnici, roditelji ne prihvaćaju ovu aktivnost kao relevantnu...**

RAD DJEČJIH VIJEĆA, D.FORUMA - NEDOSTACI, SLABOSTI

- ⊙ **5. Predrasude i etiketiranje** - tipična pogreška učitelja, djece i drugih odraslih
- ⊙ Sugeriraju da to budu djeca koja su odlikaši i inače aktivna djeca (predsjednici razreda) odnosno ona djeca koja su „dobra za pokazati“..pa se nitko neće gurati (isključenost većine)
- ⊙ **6. Posljedično, nedovoljno motivirana djeca za sudjelovanje u radu dječjih vijeća...**problem sudjelovanja općenito

RAD DJEČJIH VIJEĆA, D.FORUMA - NEDOSTACI, SLABOSTI

- ◉ **7. Deklarativan odnos odraslih, posebno onih koji odlučuju** - političara, djeca “znaju”...
- ◉ Najčešći stav političara -”Evo imamo dječje vijeće, zovemo djecu na manifestacije na kojima su mediji...što još? (deklarativno, simbolički..)..- ◉ Ipak ne sudjeluju s djecom, djeca nisu u prvom planu...ne “vide” djecu, ..ne izdvajaju se sredstva za rad s djecom.. i dr.
- ◉ **8. “Tradicionalni patrijarhalni mentalitet”** - “odrasli govore, djeca slušaju”...(povezano s edukacijom i općom političkom kulturom);

RAD DJEČJIH VIJEĆA, D.FORUMA - NEDOSTACI, SLABOSTI

- **9. Nezadovoljavajući ili nikakav edukativni rad s djecom - jer djecu treba najprije osposobiti za sudjelovanje, a onda im pomagati da realiziraju svoje ideje..onda djecu mogu sama..nema “participatorne klime”;**
- **10. Nedovoljna financijska sredstva za edukaciju i rad dječjih vijeća;**
- **11. Preopterećenost učitelja nastavnim programom te pasivnost i neinformiranost roditelja i učitelja;**

RAD DJEČJIH VIJEĆA, D.FORUMA - NEDOSTACI, SLABOSTI

- 13. NEDOVOLJNO RAZVIJENI PROTOKOLI I PROCEDURE ZA OSIGURAVANJE DJEČJE PARTICIPACIJE NA SVIM NIVOIMA - OD POSREDNE OD NEPOSREDNE...
- DEMOTIVRA I DJECU I STRUČNJAKE, VODITELJE, ODRASLE, KOJI ŽELE I MOGU PODUPIRATI DJEČJU PARTICIPACIJU ..(ako vrijednost dječje participacije nije internalizirana, onda je potrebno uvesti protokole i procedure...)
- 14. Nitko ne spominje rad s djecom predškolske dobi i participaciju djece predškolske dobi...(ako i da onda na deklarativnom nivou);

RAD DJEČJIH VIJEĆA, D.FORUMA - PRIJEDLOZI

- ◎ **1. Sustavno educirati, informirati, savjetovati djecu, odrasle - sve dionike o kojima ovisi aktivno sudjelovanje - odgoj i obrazovanje za aktivno građanstvo;**
- ◎ **2. Osigurati potporu (stručnu, prostornu, financijsku..) na svim nivoima - lokalnom, regionalnom i nacionalnom;**
- ◎ **3. Osigurati protokole i procedure za uvažavanje dječjeg mišljenja - dječja vijeća i forumi na dobrom putu, ali treba više..od dekoracije!**

RAD DJEČJIH VIJEĆA, D.FORUMA - PRIJEDLOZI

- 4. Uspostaviti obrasce i kanale komuniciranja među dionicima;
- 5. Uključiti rad dječjih vijeća u školske kurikulume te planove i programe..škola je nezaobilazni dionik unaprijeđenja dječje participacije, djeca provode najviše vremena u školi;
- 6. Uspostaviti aktivnu suradnju i zajedničke projekte između učeničkih vijeća i dječjih vijeća;
-
-

RAD DJEČJIH VIJEĆA, D.FORUMA - PRIJEDLOZI

- ◉ 7. Unaprijediti informiranje i uključivanje šire javnosti u područje koje obuhvaća dječja participacija, kroz informiranje i uključivanje u aktivnosti dječjeg vijeća - tiskanje letaka, materijala, održavanje radionica za ciljane skupine (roditelje, učitelje, djecu, organizacije civilnog društva, medije, članove predstavničkih i izvršnih tijela jedinica lokalne, regionalne samouprave..

2. PARTICIPACIJA OPĆENITO REZULTATI SWOT ANALIZA

PREDNOSTI/JAKOSTI/SNAGA:

- RASPOLOŽIVI STRUČNJACI NA NACIONALNOM, REGIONALNOM, LOKALNOM NIVOU;
- POSTOJANJE ORGANIZACIJA CIVILNOG DRUŠTVA KOJE SU KAPACITIRANE ZA PROVEDBU I EDUKACIJU AKTIVNOG GRAĐANSTVA - Dječje participacije (DND);
- POJEDNICI, ENTUZIJASTI, VOLONTERI;
- POSTOJANJE PRAVNE REGULATIVE;
- POSTOJANJE POLITIČKE VOLJE NACIONALNOM I MEĐUNARODNOM NIVOU - GRAĐANSKI ODGOJ I SL.;
- POSTOJANJE INOVATIVNIH IDEJA I KREATIVNOSTI
- DOSADAŠNJE ISKUSTVO U VOĐENJU DJEČJIH VIJEĆA;

PARTICIPACIJA OPĆENITO, NEDOSTACI, SLABOSTI

- 1. Nedovoljna informiranost, educiranost i motiviranost djece i šire javnosti, posebno političke sfere za participaciju, općenito nizak spektar kompetencija za “sudjelovanje”;
- 2. Modeli participacije - na nivou srednje i niske - odrasli osmišljavaju, djeca sudjeluju, ili najčešće na deklarativnom nivou, simboličkom nivou...
- Kako podignuti nivo participacije, općenito na viši nivo?

PARTICIPACIJA OPĆENITO, NEDOSTACI, SLABOSTI

- ⊙ 3. Nedovoljna suradnja između svih dionika (*usamljena dječja vijeća*);
- ⊙ 4. O aktivnostima odlučuju odrasli, ne djeca;
- ⊙ 5. Birokratizirana politička sfera -”... imamo li ili nemamo zakonsku obavezu, trebamo li to ili ne?..”
- ⊙ Instrumentalno orijentirane institucije i ustanove, participacije još uvijek nije intrinzična vrijednost!!!

PARTICIPACIJA OPĆENITO, NEDOSTACI, SLABOSTI

- 7. NIKAKVA ILI RIJETKA PARTICIPACIJA DJECE PREDŠKOLSKE DOBI - POSEBNO VAŽNO PODRUČJE (nitko o tome ne govori!!!)
- Važna uloga Nacionalnog kurikulumu predškolskog odgoja koji iščekujemo;
- 8. Preopterećenost djelatnika gradskih/općinskih uprava obavezama, razasutost programa za djecu po upravnim odjelima (nepovezanost);

- 9. Veliki teret nose entuzijastični pojedinci, nije prihvaćeno kao univezalna vrijednost demokratskog, građanskog društva, participacija općenito, a posebno dječja participacija;
- 10. Participacija je pravo i dužnost - pravo djece da sudjeluju, pravo odraslih da omoguće djeci da sudjeluju, pravo djece da se izraze, dužnost odraslih da ih čuju, odgovornost i djece i odraslih!!!!

PROBLEMI S TERMINOLOGIJOM I KLASIFIKACIJAMA

- ◉ Još uvijek, nakon skoro 25 godina UN konvencije o pravima djeteta (1989)
- ◉ Skoro 15 godina nakon pokretanja Akcije pojedini dionici poistovjećuju participaciju djece i mladih
- ◉ **Dječja participacija** se odnosi na djecu do 15/13 godina
- ◉ Akcija Gradovi/općine -prijatelji djece se odnosi na djecu do 15 godine - predškolske i osnovnoškolske dobi

3. PROBLEMI S TERMINOLOGIJOM I KLASIFIKACIJAMA

UN Konvencija promiče „3p“
(participation, protection, provision) za djecu
od 0 do 18 godina.

Prihvatanje djece kao subjekta i nositelja prava.

Sadašnje javne politike, priznaju razliku između
djece i mladih, zbog promjene statusa mladih
u društvu, mladi su postali posebno rizična
skupina koju treba zaštititi;

Ne bi li se legitimiralo položaj mladih, u javne
politike se uvodi razlikovanje skupina -
“djece” i “mladih”;

- ◉ U korištenju termina moramo razlikovati “djecu” i “mlade” - od donošenja UN Konvencije se uvidjelo da su “mladi” posebna skupina, te da je potrebno razlikovati ove dobne skupine;
- ◉ Djeca - poseban status koji je različit od statusa mladih, koji danas imaju isto tako poseban status.
- ◉ Djeca zahtjevaju posebnu zaštitu, ali i “zaslužuju” posebna prava, mladi drugačiji pristup...
- ◉ Nije politički korektno nazivati mlade djecom!

PROBLEMI S TERMINOLOGIJOM I KLASIFIKACIJAMA

- ◉ Djeca zbog razvojne dobi u kojoj jesu imaju drugačije potrebe nego mladi;
- ◉ Zahtjevaju drugačije pristupe i metode;
- ◉ Zahtjevaju više posvećenosti i vremena, srca i ljubavi..;
- ◉ Dječja participacija i participacija mladih su temelj za aktivno građanstvo...no drugačije su metode i alati jer su drugačije potrebe!;
- ◉ Fokusiranost na posebni položaj djece i dječja prava osigurava temeljitost i kontinuirani pristup i osigurava preduvjete za participaciju mladih i odraslih...!!!

PROBLEMI S TERMINOLOGIJOM I KLASIFIKACIJAMA

- ◉ Strukturni/operativni problemi oko “dječje participacije”:
- ◉ Gdje ju smjestiti u programe?
- ◉ Dječja participacija se odnosi na sva područja života djece - na svakodnevni život djece;
- ◉ Ustrojstvo gradskih/općinskih uprava nije prilagođeno - čvrste granice upravnih odjela
- ◉ Dječja participacija nije “zaduženje” samo jednog djelatnika, jednog upravnog odjela..ili jedne proračunske klasifikacije
- ◉

PROBLEMI S TERMINOLOGIJOM I KLASIFIKACIJAMA

- Odvojenost civilnog društva i političke sfere
- Zbog velike zasluge Društava Naša djeca kao nositelja projekta koji su povezni sa sudjelovanje djece politička sfera poistovjećuje dječje sudjelovanje s “nekim projektom koji provodi neka organizacija civilnog društva”
- Ovo govori da je dječja participacija još uvijek smao na deklarativnom nivou!!!

- ◉ DJEČJA PARTICIPACIJA NIJE NEŠTO ŠTO NETKO PROVODI ILI JE NEČIJI PROJEKT, DJEČJA PARTICIPACIJA JE NAŠ POSAO, NAŠA DUŽNOST, NAŠA OBAVEZA!
- ◉ SAMO SURADNJOM I USVAJANJEM OVE VRIJEDNOSTI MOŽEMO OSIGURATI DJECI PRISTUP DJEČJIM PRAVIMA....SVI DIONICI U DRUŠTVU!!!

PITANJA ZA RASPRAVU/PRIJEDLOZI

1. Povećati suradnju među upravnim odjelima - zajednička briga;
2. Dodatna edukacija O AKTIVNOM GRĐANASTVU I DJEČJOJ PARTICIPACIJI za učitelje, roditelje, djelatnike;
3. Edukacija o metodama unaprijeđenja participacije općenito;
4. Jačanje komunikacije među raznim sektorima;
5. Unaprijediti razmjenu iskustava između gradova/općina;

- ⊙ 6. Politička podrška na nacionalnom nivou - važna za institucionalni okvir koji je očito nužan;
- ⊙ 7. Smanjiti formalno djelovanje, više se “družiti” s djecom!
- ⊙ 8. Jačati informiranje, edukaciju i sudjelovanje svih dionika ravnopravno!!!!

- ⊙ Hvala svima koju aktivno sudjeluju!!!